

במדינה

העם

זמירות חדשות

צילום מסוג חדש

מרחפים מעי

המרחב

לכאורה לא השתנה דבר. אף אחד מהצדדים המסוכסכים במרחב אינו זו מעמדותיו העיקשות. הקיצוניים בשני המחנות נותנים את הטון וקובעים את הקו. עדיין עוסקים במרחב במרוץ חי מוש המכלה את כוחות שני העמים ומש-מיעים איומים זה כלפי זה.

ובכל זאת, כאילו השתנה משהו בשבועות האחרונים. יותר ויותר קולות מכי-וונים שונים משמיעים לפתע מנגינות אחרות. צלילים חדשים מתחילים לרחף במרחב, צלילים של שלום.

צעד ראשון במסע. לכאורה לא היה קשר בין הצלילים השונים. לא היה כל תיאום בין הקולות שבקעו מוועידת בולנוניה, לבין קולו של חניב בורג'י-בה, או בין קולות הפופ המסודרים של ספינת השלום אל קולו של סגן ראש הממשלה יגאל אלון שהשמיע השבוע את השקפתו על "האסטרטגיה של שלום". ולא

רק כשממשלת ישראל היתה מוכנה לגלות גמישות ולחזור בה מעמדתה הראשונה, ולהסכים להחליף את השבויים הסורים והלבנונים שבידי ישראל בשלושת הטייסים הישראליים, ניתן היה להביא לחילופי שבויים.

עבור משפחותיהם של שלושת הטייסים היתה שיבתם מאורע אישי בעל חשיבות עליונה. אבל, ההתרגשות לא היתה רק שלהם. כל אזרחי ישראל שמחו יחד עימם. השימחה לא היתה רק על עצם איחוד המשפחות. היתה מהולה בה גם השימחה על שמהוה בקיפאון האיום שביחסים בין שני העמים מתחיל להפשיר.

יחסי חוץ

מה שעשה

השכל (הגרמני) והזמן

האיש שכרע ברוך בפני

קורבנות גיטו ורשה

הוא ראשיהממשלה הרם

ביותר שביקר איפעם בישראל

בתנועה פשוטה נגע וילי בראנד ללבו של העולם. הוא עמד מול מצבת קורבנות

מציע, למעשה, כניעה ללא-תנאי לישראל. מנחם בגין, גולדה מאיר והמקלה-הכור תבת של משרד-החוץ טוענים שהוא מתכוון לחיסול ישראל ב"שלבים". כך זה היה ב-1965, וכך זה חזר השבוע.

השיטה בשיגעון

יש מכה משותפת בין ההתנפלות הפרועה של משרד-החוץ וכתב-לבויו על ועידת-בולנוניה, ובין התבלה ביוזמת בורג'יבה.

כי יש דמיון מפתיע בין "הרוח של בורג'יבה" ו"הרוח של בורג'יבה". זוהי רוח אחת.

החשיבות הדיפלומטית של בולנוניה היתה ברוח — בעצם הישיבה-ביחד של ישראלים וערבים במעמד רשמי, תוך ידידות ושיתוף-פעולה. כל המשפחות הבינו ש-כאן נוצרת עובדה פסיכולוגית חדשה. שיהיו לה השלכות פוליטיות מרחיקות-לכת.

לבלבי ירושלים, לעומת זאת, נתפסו לניסוחים ולנוסחאות, התעלמו מן התוך החי של הפרי, ודשו בקליפת המילים הכתובות, כמו תלמידי תלמוד-תורה ב-גמרא.

אותו הדבר בדיוק קורה ליוזמת בורג'יבה. גם כאן הרוח היא הי עיקר — עצם הקריאה של מנחם ערבי כבור דפנישה פנים-אדפנינים, נכונותו ליצור עובדה פסיכולוגית ותקדים פוליטי. תחת לקפוץ על מציאה זו, נתפסו הזכרונים בורג'י שדים הניסוח זה או אחר של ד"ר רים שאמר, שהוא עצמו מתייחס אליהן כאילו קדיפת השום.

אילו היה זה תרגיל תמים, אפשר היה לומר שמשרד-החוץ פשוט אינו מסוגל למלא את תפקידו לחולל המהפכה ביחסי ישראל-ערב, מכיוון שלבריו אינם מבינים את בעיית ישראל-ערב. הם צריכים להתווכח עם רבן גמליאל ורבי עקיבא. אבל התרגיל אינו תמים. מה שי קרה השבוע הוא מעשה-היחבאה מחושב.

יש לכך הוכחה פשוטה ביותר: כל מה שקרה השבוע כבר קרה פעם, לפני שמונה שנים. עיינית השבוע במיסמכי 1965, בנאומו בורג'יבה או, בתגובות שרת החוץ גולדה מאיר וסגן-ראשיהממשלה אבא אבן, ובדברי העולם הזה על הפרשה. הרבה רבבות מילים — וכולן חזרו הש-בוע, כמעט במדוייק.

פעם אחת אפשר לטעות. זאת אפשר להבין, אם כי לא לסלוח. אבל כאשר חוזר הכל בפעם השנייה, ברור שאין זאת עוד טעות.

יש שיטה בשיגעון הזה — שריטה שמקורה ברצון לטרפד כל יוזמת-שלום בעודם באיבה, מפני שאין רצון לשלם את המחיר שי יידרש עבור השלום.

הסכמת סאדאת

יש הבדל מהותי אחד בין 1973 לבין 1965.

לפני שמונה שנים פעל בורג'יבה, כנר-אה, תוך תיאום עם שליטי ירדן ולבנון. ואולי אחרי הידברות כלשהי עם גמאל עבד-אנאצר. אך במהלך יוזמתו רב עם השליט המצרי, בגלל אי-נכונותה של תור-ניסיה לקבל תכתיב מצרי במדיניות-החוץ שלה. כך נכנס בורג'יבה למלחמה עם קאהיר, ששלטה אז בעולם הערבי.

כיום ברור שבורג'יבה פועל תוך תיאום עם הנשיא אנוואר אל-סאדאת, ואחרי שיוחתמו מוסכמות שי מוחמו מסמנדי בקאהיר.

יוזמתו משתלבת במאמצים המצריים הנואשים להגיע לידי פיתרון-שלום, מאמצים שאיפשרו גם את ועידת-בולנוניה. יתר על כן: יחסי-הכוחות בעולם הערבי נש-תנו באופן דראסטי.

לכן יש ליוזמת בורג'יבה החדשה מש-מעוט פוליטית הרבה יותר מעשית מאשר יוזמתו בשנת 1965. היא יכולה לשמש מנוף ממשי להשגת השלום. מי שמחבל בה, מקבל על עצמו אחריות נוראה.

כיום ברור לנו שאינו הצניחה בורג'יבה ב-1965, לא היתה פורצת מלחמת ששת-הימים. האם ייאמר בעוד שמונה שנים, שאינו הצניחה היתה יוזמת בורג'יבה ב-1973, לא היתה פורצת מלחמת ישראל-ערב הרביעית?

משוחרר איתן ואכיו

עקשנות סורית

היה, לכאורה, כל קשר, בין קולות אלה לבין הצעד הדרמטי של חילופי השבויים עם סוריה ולבנון. אבל למעשה היה מכה משותפת שהיווה בסיס לכל אלה: ההרגשה שהמצב הנור-כחי, המוביל לקראת סיבוב מלחמה נוסף, אינו יכול להימשך. ההרגשה שהעמים ב-מרחב, אינם מוכנים עוד להשלים עם המצב אליו דוחפים אותם מנהיגיהם. יותר מכל מאורע אחר סימלו חילופי השבויים עם סוריה את תחילתה של תפנית זעירה זו, שעדיין אין לתלות בה תיקון אך העשוייה לשמש צעד ראשון במסע הארוך אל השלום.

תחילת ההפשרה. העיכוב בחילופי השבויים עם הסורים לא היה רק פרי התעקשות סורית. במידה לא פחותה הוא נבע גם מהקשיחות של העמדה הישרא-לית. מאז לזדה ישראל לפני למעלה משנה חמישה קצינים בכירים של חיל-האוויר הסורי בעת שערכו סיור על גבול לבנון—ישראל, היו סימנים שונים כי ה-סורים מוכנים להחליף את הקצינים ב-שלושת הטייסים הישראליים המוחזקים בידם מאז תום מלחמת ההתשה ב-1970.

אבל ישראל ניסתה להשתמש בקציני חיל-האוויר הסוריים כקלף מיקוח גם לגבי עשרת השבויים הישראליים המוחזקים עדיין במצריים, ושהמצרים אינם מגלים שום רצון לשחררם. כתוצאה מכך נמנע גם שיחרורם של הטייסים גדעון מגן, פני-חס נחמני ובוטו איתן.

גיטו ורשה, בבירת פולין, לפתע כרע ברוך, בתפילה חרישית. רבים בגרמניה סברו שזאת היתה מיחווה מוגזמת. הניאירנאצים תקפוהו בשצף-קצף. לא שכחו להזכיר שווילי בראנד עצמו לחם, בשורות המחחרת הנורבגית, נגד מולדתו הגרמנית. השבוע יעמוד וילי בראנד במרתף יד ושם בירושלים. יהיה זה סימונו של פרק. כל פעם פחות. לפני 21 שנה עמד משה שרת על במת הכנסת, הכריז חגיגות: אמנם אנו מקבלים חזרה מידי המרצחים חלק מן הגזילה שגולו מאיתנו, אבל לעולם לא נקיים יחסים נורמליים עם גרמניה!

למרות הצהרה זו, עלו המונים על הכנסת, ורקו אבנים לתוך אולם המליאה, ונהדפו רק עליידי הגאונים המדמיעים של מישטרת ישראל, עצם חתימת הסכם חד-שילומים נראה לרבים כבגידה בזכר קורי-בנות השואה.

שנות השילומים עשו את שלהם. תחילה בא הכסף, לאחר מכן הסחורה הוצלת גרמניה, לאחר מכן המומחים הגרמניים. השלב הבא היה בואו של השגריר הי-גרמני הראשון — קצין הוורמאכט וולף פאולס. הוא נתקבל בהסגנה סוערת — אך היא היתה הרבה יותר קטנה מזו שקיבלה את פני הסכם השילומים.

לאחר מכן בא קונראד אדנואר, ראש-הממשלה-בידמוס. שוב נערכה הפגנה — אך הרבה יותר קטנה. שימחה הולצברג,

משוחרר נחמני ואשתו קשיחות ישראלית

משוחרר מגן ואשתו

הקיפאון מתחיל להפשיר

„אבי הפצועים“, שומר זכר מרד הגיטאות. מצא את עצמו בכלא יחד עם כמה בתי-ירים וסתם אזרחים נרגשים.

(המשך בעמוד 18)